

Voiko valeraskaana olevan koiran kanssa metsästää?

Teksti ja kuva Mirva Paavola

Julkaistu WeimariWiestissä 2018

Tiiseri:

Kyllä, tosin valeraskaus voi muuttaa koiran käyttäytymistä odottamattomalla tavalla.

Valeraskauden oireet vaihtelevat eri yksilöiden välillä ja voivat olla fyysisiä tai psyykkisiä tai niiden yhdistelmiä. Valeraskauden tunnusmerkit on hyvä tiedostaa etukäteen, jotta valeraskaus ei pääse yllättämään metsästäjää.

Eläinlääketieteen tohtori Janne Nurmella, Lempäälän Pieneläinklinikalta on kokemusta pitkältä ajalta sekä ammatillisesti että usean metsästyskoiran omistajana valeraskauksista ja niiden hoidosta. Tällä hetkellä Jannella on nuori weimarinarttu Snaiper's Macy, jonka valeraskaus antaa vielä odotuttaa itseään.

Mitä valeraskaudella tarkoitetaan?

Valeraskaudella tarkoitetaan sanansa mukaisesti tilaa, jossa narttu toimii kuten olisi raskaana tai synnyttänyt. Valeraskaudelle on luonnollinen selitys, joka tosin ei varmuudella ole täysin aukoton. Valeraskauden arvellaan johtuvan siitä, että koira laumaeläimenä voi tarjota laumassa maitoa ja hoivaa myös muille pennuille kuin omilleen ja edistää näin lauman ja pentujen kasvua.

Narttujen juoksuväli vaihtelee yksilöittäin ja juoksut voivat toistua yhdestä neljään kertaan vuoden aikana. Metsästäväälle koirakolle neljästi vuoden aikana toistuvat juoksut voivatkin osoittautua todelliseksi riesaksi erityisesti tilanteessa, jossa nartulla on vahvat metsästyskykyä heikentävät valeraskauden oireet. Valeraskaus ilmenee 1-2 kuukautta juoksujen alusta lukien. Tämä onkin hyvä tiedostaa metsästyskalenteria suunnitellessa. Valeraskauden kesto vaihtelee viikosta muutamiin viikkoihin nartusta riippuen.

Mitkä ovat valeraskauden oireet ja voiko niitä helpottaa?

Valeraskaus on hyvin yleistä. Arviolta joka toisella nartulla on tunnistettavia valeraskauden oireita. Oireet vaihtelevat hyvin lievistä muutoksista koiran olemusta merkittävästi muuttaviksi oireiksi. Valeraskauden oireet eivät välttämättä ilmene heti ensimmäisten tai toistenkaan juoksujen jälkeen, vaan saattavat yllättää omistajansa muutaman juoksukerran jälkeen.

Valeraskauden oireet aiheutuvat prolaktiinihormonin korkeasta progesteronipitoisuudesta tai herkistymisestä hormonille. Oireet voivat olla koiran mielentilaan vaikuttavia tai konkreettisia fyysisiä oireita tai niiden yhdistelmiä, toteaa Janne Nurmi.

Koiran käyttäytymisen muutoksia ovat lelujen kantelu, hoito ja joskus niiden aggressiivinenkin puolustaminen. Koira voi myös tehdä pesää peitoista tai pyyhkeistä. Psyykkisiä oireita ovat haluttomuus,

rauhattomuus tai aggressiivisuus. Fyysiset oireet ilmenevät nisien turpoamisena ja maidon erittymisenä tai koiran lihomisena, joka usein johtuu nesteen kerääntymisestä elimistöön tai laihtumisena, joka johtuu ruokahaluttomuudesta. Narttu voi myös oksennella, kertoo Janne.

Jannen mukaan kotihoitona ja oireiden lieventämisessä auttavat usein koiran aktivointi eri tavoin. Tavoitteena on tarjota koiralle sellaista tekemistä, että hoivavietin toteuttamiseen on vähemmän mahdollisuuksia ja että nartun keskittyminen kohdistuu muuhun kuin hoivaamiseen tai pesän rakentamiseen. Metsästys tarjoaakin tähän oivan mahdollisuuden, samoin kaikenlainen ulkoilu ja liikunta, sanoo Janne. Hoivan kohteita kannattaa myös poistaa koiralta.

Hyvänä esimerkkinä onnistuneesta yksinkertaisesta kotihoidosta oli metsästysspanielinartun valeraskauden lopettaminen kerralla. Nartulla oli voimakas hoivavietti leluna toiminutta amerikkalaista jalkapalloa kohtaan. Lelu oli helposti vinkuva ja jokainen helläkin kosketus aiheutti vikinän ja voimisti kerta kerran jälkeen hoivaamisen tarvetta. Oireet voimistuivat lopulta niin, että perheen yöunet kärsivät. Oireet loppuivat kertaheitolla, kun pallo talletettiin kaappiin. Pentu lähti siis toiseen kotiin ja äitiys päättyi.

Joskus oireet voivat osoittautua erittäin voimakkaiksi tai niin huolestuttaviksi, että käynti eläinlääkäriässä on paikallaan. Muutoin eläinlääkärin vastaanotolle ei ole tarvetta mennä, Janne painottaa. Eläinlääkäri diagnosoi valeraskauden arvioimalla käyttäytymisen muutoksia, fyysisiä ja psyykkisiä oireita sekä poissulkemalla hormonaaliset häiriöt tai oikean raskauden. Janne sanoo, että kohtutulehduksen mahdollisuus täytyy myös poissulkea, koska ajallisesti se osuu valeraskauden kanssa samoihin aikoihin. Kohtutulehdus voi alkaa oireilla kaksi kuukautta juoksujen jälkeen.

Kun oireet ovat voimakkaat, voidaan valeraskautta tilapäisesti hoitaa lääkkein, esimerkiksi kaberkoliinin avulla, tietää Janne. Pysyvän ratkaisun ongelmaan tuo nartun sterilointi, mikä voidaan tehdä oireiden loputtua.

Voiko valeraskaana olevan koiran kanssa metsästää?

Hyvin usealla nartulla oireet ovat lieviä, eivätkä vaikuta millään tavoin metsästyksen. Niilläkin, joilla on oireilua, metsästys ja liikunta edesauttavat oireiden lievittymistä. Pääosin metsästys on siis suositeltavaa, tosin huippu- tai normaalitason suorituksiin ei koira välttämättä yllä. Erityisesti tilanteissa, joissa koira on haluton tai apea, voi normaali innokas, sitkeä ja laaja-alainen haku kärsiä. Jahdeissa puolestaan aggressiivisesti käyttäytyvä koira ei ole tervetullut joukkoon. Kun narttua on pidempään vaivannut ruokahaluttomuus ja koira on mahdollisesti menettänyt painoaan, ei pitkille ja rasittaville metsästyksreissuille ole syytä lähteä, muistuttaa Janne.

Valeraskaus on nartun normaali tila myös metsästäessä

Valeraskaus on koiran normaali fysiologinen tila, joka tilapäisesti voi aiheuttaa haastetta koirakolle. Parasta asiassa metsästäjän kannalta on se, että juuri metsästys kuten muukin aktivointi saa koiran keskittymään muuhun kuin hoivaviettiinsä. Metsästys siis auttaa oireiden lieventämisessä. Toinen asia sitten onkin, tekeekö koira juuri valeraskauden aikana yhtä hyvää hakua tai saako sillä erinomaisia riistatöitä aikaan.

Jos metsästäjä tuntee koiransa juoksurytmin ja valeraskausoireet ja tietää niiden heikentävän tuloksellista metsästystä, niin metsästyskalenteria joutunee hieman muokkaamaan muutamien viikkojen ajalta.

Onneksi usein yhteen metsästyskauteen osuu vain yksi valeraskaus. Huojentava tieto on, että harvemmin valeraskauden oireet suuremmin haittaavat metsästystä.

Vinkit valeraskausoireiden helpottamiseen

(tämän voisi laittaa esim laatikkoon, johonkin reunaan/sivuun)

1. Poista koiralta hoivaviettä lisäävät esineet ja pesäntekotarpeet, kuten pehmolelut ja viltit
2. Aktivoi koira tavallista enemmän, metsästä ja liiku – anna koiralle muuta ajateltavaa
3. Tarjoa virikkeitä, kouluta tai leiki
4. Ruoki ja juota normaalisti – valeraskauden aikana lihoamiseen taipuvan nartun ruokavaliota voi hieman keventää

Lähteet

- Eläinlääketieteen tohtori Janne Nurmi, Lempäälän Pieneläinklinikka Oy
- www.eläinlääkäri.fi
- www.eläinten hoito-opas.fi, Evidenssia
- www.Musti&Mirri.fi